

Ordonanță de urgență nr. 16

din 27 martie 2003

pentru modificarea și completarea Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 232 din 5 aprilie 2003

În temeiul art. 114 alin. (4) din Constituție, în concordanță cu prevederile Directivei Consiliului 93/7/CEE din 15 martie 1993 privind restituirea bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

Art. I. - Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 530 din 27 octombrie 2000, cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul (2) al articolului 1 va avea următorul cuprins:

"(2) Patrimoniul cultural național este alcătuit din:

- a) bunuri cu valoare excepțională, istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești la civilizația universală;
- b) bunuri culturale care fac parte din colecțiile publice care figurează în inventarele muzeelor, arhivelor și fondurilor bibliotecilor;
- c) bunuri culturale care fac parte din inventarele cultelor religioase și ale instituțiilor ecleziastice."

2. Articolul 3 va avea următorul cuprins:

"Art. 3. - Patrimoniul cultural național cuprinde:

1. Bunuri arheologice și istoric-documentare de valoare excepțională, cum sunt:

- a) descoperirile arheologice terestre și subacvatice, unelte, ceramică, inscripții, monede, sigilii, bijuterii, piese de vestimentație și

harnașament, arme, însemne funerare;

b) elemente provenite din dezmembrarea monumentelor istorice;

c) mărturii materiale și documentare privind istoria politică, economică, socială, militară, religioasă, științifică, artistică, sportivă sau din alte domenii;

d) manuscrise, incunabule, cărți rare și cărți vechi, cărți cu valoare bibliofilă;

e) documente și tipărituri de interes social: documente de arhivă, hărți și alte materiale cartografice;

f) obiecte cu valoare memorialistică;

g) obiecte și documente cu valoare numismatică, filatelică, heraldică: monede, medalii, ponduri, decorații, insigne, sigilii, brevete, mărci poștale, drapele și stindarde;

h) piese epigrafice;

i) fotografii, clișee fotografice, filme, înregistrări audio și video;

j) instrumente muzicale;

k) uniforme militare și accesorii ale acestora;

l) obiecte cu valoare tehnică;

m) alte bunuri din această categorie.

2. Bunuri cu semnificație artistică, de valoare excepțională, cum sunt:

a) opere de artă plastică: pictură, sculptură, desen, gravură, fotografie și altele;

b) opere de artă decorativă și aplicată din sticlă, ceramică, metal, lemn, textile și alte materiale, podoabe;

c) obiecte de cult: icoane, broderii, orfevrărie, mobilier și altele;

d) proiecte și prototipuri de design;

e) materialele primare ale filmelor artistice, documentare și de animație;

f) alte bunuri din această categorie.

3. Bunuri cu semnificație etnografică, de valoare excepțională, cum sunt:

a) unelte, obiecte de uz casnic și gospodăresc;

b) piese de mobilier;

c) ceramică;

d) textile, piese de port, pielărie;

e) alte obiecte din metal, lemn, os, piatră, sticlă;

f) obiecte de cult;

g) podoabe;

h) ansambluri de obiecte etnografice;

i) alte bunuri din această categorie.

4. Bunuri de importanță științifică, de valoare excepțională, cum sunt:

- a) specimene rare și colecții de zoologie, botanică, mineralogie și anatomie;
- b) trofee de vânat;
- c) alte bunuri din această categorie.

5. Bunuri de importanță tehnică, de valoare excepțională, cum sunt:

- a) creații tehnice unicat;
- b) rarități, indiferent de marcă;
- c) prototipurile aparatelor, dispozitivelor și mașinilor din creația curentă;
- d) creații tehnice cu valoare memorială;
- e) realizări ale tehnicii populare;
- f) matricele de compact-discuri și CD-ROM;
- g) alte bunuri din această categorie."

3. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

"Art. 4. - Bunurile aparținând patrimoniului cultural național fac parte, în funcție de importanța sau de semnificația lor istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, de vechimea, unicitatea sau raritatea lor, din:

- a) tezaurul patrimoniului cultural național, denumit în continuare teaur, alcătuit din bunuri culturale de valoare excepțională;
- b) colecțiile publice care figurează în inventarele muzeelor, arhivelor și fondurilor bibliotecilor;
- c) inventarele cultelor religioase și ale instituțiilor ecleziastice."

4. Articolul 7 va avea următorul cuprins:

"Art. 7. - (1) Autoritățile competente au obligația să facă toate demersurile, potrivit prevederilor legale în vigoare și convențiilor internaționale la care România este parte, pentru redobândirea unor bunuri culturale care au fost exportate ilegal, au fost sustrase din muzee sau colecții ori sunt deținute fără temei legal în străinătate.

(2) Autoritățile competente se angajează să participe la orice operațiune internațională organizată în comun, în baza unui acord de cooperare, în vederea interzicerii și împiedicării operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale."

5. Articolul 10 se modifică și va avea următorul cuprins:

"Art. 10. - În sensul prezentei legi, prin clasare se înțelege procedura de stabilire a bunurilor culturale mobile care fac parte din teaur, potrivit art. 4 lit. a)."

6. La articolul 11 punctul 1, după litera g) se introduce litera g1) cu următorul cuprins:

"g1) pentru bunurile culturale mobile care au părăsit ilegal teritoriul României;"

7. Alineatele (1) și (2) ale articolului 15 vor avea următorul cuprins:

"Art. 15. - (1) Clasarea are ca efect înscrierea bunurilor culturale mobile în Inventarul tezaurului patrimoniului cultural național.

(2) Inventarul tezaurului patrimoniului cultural național este întocmit pe baza ordinelor privind bunurile culturale mobile clasate, de către direcția de specialitate din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor. Centralizarea, evidența informatizată și administrarea

documentelor care au stat la baza întocmirii inventarelor se efectuează de Institutul de Memorie Culturală."

8. Articolul 17 va avea următorul cuprins:

"Art. 17. - În timpul desfășurării procedurii de clasare din oficiu a unui bun cultural mobil, acesta se află sub regimul de protecție prevăzut, potrivit dispozițiilor prezentei legi, pentru bunurile clasate."

9. Alineatul (3) al articolului 19 va avea următorul cuprins:

"(3) Ordinul de declasare este luat în evidența Inventarului tezaurului patrimoniului cultural național, procedându-se la radierea acestuia din inventar."

10. Articolul 20 se abrogă.

11. Alineatul (1) al articolului 21 va avea următorul cuprins:

"Art. 21. - (1) Ordinul de clasare sau de declasare poate fi contestat de proprietarul ori de titularul dreptului de administrare la Ministerul Culturii și Cultelor, în termen de 30 de zile de la comunicare."

12. Alineatul (4) al articolului 22 va avea următorul cuprins:

"(4) Fac excepție de la prevederile alin. (1) lit. e) proprietarii, persoane fizice și juridice de drept privat, care pot permite, în condiții contractuale, cu respectarea normelor de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate, utilizarea bunurilor culturale mobile clasate în tezaur la organizarea de spectacole, parade ale modei și ca recuzită teatrală și cinematografică."

13. Alineatul (3) al articolului 38 se abrogă.

14. Articolul 39 se abrogă.

15. Articolul 40 va avea următorul cuprins:

"Art. 40. - (1) Prin derogare de la prevederile art. 38 alin. (2), bunurile culturale mobile clasate, aflate în proprietatea persoanelor fizice sau juridice de drept privat, pot fi exportate definitiv numai în cadrul unui schimb de bunuri culturale de aceeași importanță și semnificație culturală și numai în cazuri cu totul excepționale, în care prevalează interesul istoric, științific sau cultural.

(2) Schimbul prevăzut la alin. (1) este aprobat prin ordin al ministrului culturii și cultelor, cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor.

(3) Bunul cultural obținut prin schimbul prevăzut la alin. (1) urmează regimul juridic al bunului dat în schimb."

16. Litera e) a articolului 53 va avea următorul cuprins:

"e) avizează normele de conservare și de restaurare a bunurilor culturale mobile clasate și stabilește prioritățile de restaurare a acestora;"

17. După capitolul VIII se introduce un nou capitol, capitolul VIII1, cu următorul cuprins:

"CAPITOLUL VIII1

Restituirea bunurilor culturale care au părăsit ilegal
teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene

Art. 581. - Prezentul capitol reglementează restituirea de către statul român a bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat, membru al Uniunii Europene, începând cu data de 1 ianuarie 1993.

Art. 582. - În înțelesul prezentului capitol, bun cultural desemnează, după caz, bunul care face parte din:

a) tezaur, conform art. 4 lit. a);

b) tezaurul unui stat membru al Uniunii Europene, în conformitate cu legislația statului respectiv;

c) colecțiile publice care figurează în patrimoniul și inventarele muzeelor, arhivelor și fondurilor bibliotecilor statului respectiv, membru al Uniunii Europene;

d) patrimoniul și inventarele cultelor religioase și al instituțiilor ecleziastice din statul respectiv, membru al Uniunii Europene.

Art. 583. - În înțelesul prezentului capitol, părăsirea ilegală a teritoriului unui stat membru al Uniunii Europene desemnează, după caz:

a) ieșirea unui bun cultural de pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, cu încălcarea legislației acestui stat în materie de protecție a bunurilor culturale;

b) nerevenirea la sfârșitul unui export temporar legal sau orice încălcare a uneia dintre condițiile acestui export temporar a unui bun cultural.

Art. 584. - (1) Dacă în cadrul unei urmăriri penale efectuate în condițiile legii sunt descoperite indicii că un bun cultural care se găsește pe teritoriul statului român a părăsit ilegal teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, statul român notifică statul interesat, în condițiile Legii nr. 704/2001 privind asistența judiciară internațională în materie penală.

(2) Organul de urmărire penală solicită instanței să dispună transmiterea bunului cultural respectiv unei instituții specializate, în vederea conservării.

Art. 585. - (1) Orice stat membru al Uniunii Europene poate cere statului român, în condițiile Legii nr. 704/2001, efectuarea de cercetări în vederea descoperirii locului unde se află, precum și a posesorului sau detentorului unui bun cultural determinat. Cererea trebuie să cuprindă date cu privire la descrierea bunului cultural care face obiectul cererii, precum și informații cu privire la localizarea efectivă sau prezumtivă a bunului cultural.

(2) Dacă, în condițiile alin. (1), bunul cultural este descoperit, statul român notifică această descoperire statului membru al Uniunii Europene, proprietar al bunului, iar procurorul solicită instanței competente să dispună măsuri privind transmiterea bunului cultural respectiv unei instituții specializate, în vederea conservării, în condițiile Legii nr. 704/2001.

Art. 586. - (1) Statul membru al Uniunii Europene, proprietar al bunului cultural descoperit, are dreptul de a verifica dacă bunul respectiv este un bun cultural, în termen de două luni de la data comunicării notificării prevăzute la art. 584 alin. (1) și, după caz, la art. 585 alin. (2).

(2) Măsurile de conservare prevăzute la art. 584 alin. (2) și la art. 585 alin. (2) încetează dacă statul membru al Uniunii Europene interesat nu introduce acțiunea în restituire în termen de un an de la data la care a luat la cunoștință despre locul unde se află bunul cultural și despre identitatea posesorului sau detentorului, în condițiile prezentului capitol.

Art. 587. - (1) Acțiunea în restituirea bunului cultural care a părăsit ilegal teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene este introdusă de statul interesat la Curtea de Apel București împotriva posesorului sau detentorului bunului.

(2) Acțiunea în restituire prevăzută la alin. (1) trebuie să fie însoțită de următoarele documente:

a) descrierea bunului care face obiectul acțiunii în restituire;

b) declarație conform căreia bunul care face obiectul acțiunii în restituire este un bun cultural;

c) declarație a autorităților competente ale statului membru al Uniunii Europene reclamant, conform căreia bunul cultural a părăsit ilegal teritoriul său.

(3) Dacă la data la care este formulată acțiunea în restituire ieșirea de pe teritoriul statului membru al Uniunii Europene reclamant nu mai prezintă caracter ilicit, acțiunea este respinsă ca fiind inadmisibilă.

Art. 588. - (1) Acțiunea în restituire prevăzută la art. 587 alin. (1) se prescrie în termen de un an de la data la care statul membru al Uniunii Europene reclamant a luat la cunoștință despre locul unde se află bunul cultural și despre identitatea posesorului sau detentorului, dar nu mai târziu de 30 de ani de la data la care bunul cultural a părăsit ilegal teritoriul statului reclamant, membru al Uniunii Europene.

(2) În cazul bunurilor culturale care fac parte din colecțiile publice prevăzute la art. 582 lit. c), precum și pentru bunurile ecleziastice care, în statele membre ale Uniunii Europene, fac obiectul unei protecții speciale, în conformitate cu legile naționale, acțiunea în restituire se prescrie în termen de 75 de ani, cu excepția statelor membre ale Uniunii Europene în care acțiunea este imprescriptibilă sau în cazul acordurilor bilaterale încheiate de România cu statele membre ale Uniunii Europene, care stabilesc un termen mai mare de 75 de ani.

Art. 589. - (1) Curtea de Apel București hotărăște restituirea bunului cultural dacă s-a stabilit că bunul care face obiectul acțiunii în restituire este un bun cultural în sensul art. 582 și că părăsirea teritoriului național al statului membru al Uniunii Europene are caracter ilegal, în condițiile art. 583.

(2) În condițiile alin. (1), instanța hotărăște acordarea unei despăgubiri echitabile posesorului bunului cultural, precum și instituției specializate care a efectuat măsurile de conservare prevăzute la art. 584 alin. (2) și la art. 585 alin. (2), după caz. Acordarea despăgubirii posesorului este dispusă numai în cazul depunerii de către acesta a tuturor diligențelor cu ocazia achiziționării bunului cultural respectiv.

(3) Sentința Curții de Apel București prin care se dispune restituirea bunului cultural și acordarea despăgubirilor prevăzute la alin. (2) poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile de la comunicare. Curtea Supremă de Justiție va judeca recursul de urgență.

(4) În cazul admiterii recursului prevăzut la alin. (3), Curtea Supremă de Justiție, casând sentința, va rejudeca litigiul în fond.

(5) Plata despăgubirilor prevăzute la alin. (2) cade în sarcina statului membru al Uniunii Europene reclamant, se efectuează în momentul remiterii materiale a bunului care a făcut obiectul acțiunii în restituire și trebuie să acopere, după caz:

a) cheltuielile efectuate de posesorul de bună-credință în legătură cu achiziționarea și conservarea bunului cultural;

b) cheltuielile efectuate de instituția specializată în legătură cu conservarea bunului cultural.

(6) Cheltuielile ce decurg din executarea hotărârii judecătorești prin care se restituie bunul cultural cad în sarcina statului membru al Uniunii

Europene reclamant.

(7) Dreptul statului membru al Uniunii Europene reclamant de a intra în posesia bunului cultural care face obiectul restituirii se prescrie în termen de 3 ani de la data la care hotărârea judecătorească prin care se dispune restituirea bunului respectiv a rămas definitivă și irevocabilă, dacă în acest termen statul membru reclamant nu plătește despăgubirile prevăzute la alin. (2).

Art. 5810. - Statul membru al Uniunii Europene reclamant are dreptul la acțiunea în regres împotriva persoanei responsabile de ieșirea ilegală a bunului cultural de pe teritoriul său, în cazul în care bunul cultural a fost restituit conform art. 589 alin. (1), precum și atunci când statul respectiv a plătit despăgubirile prevăzute la art. 589 alin. (2).

Art. 5811. - Exercitarea dreptului de a introduce acțiunea în restituire nu aduce atingere dreptului statului membru al Uniunii Europene reclamant și, după caz, al proprietarului bunului cultural care a părăsit ilegal teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene de a formula alte acțiuni, civile sau penale, în conformitate cu legislația națională a statului respectiv."

18. Alineatele (2)-(4) ale articolului 60 vor avea următorul cuprins:

"(2) Contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se sancționează cu amendă de la 5.000.000 lei la 25.000.000 lei.

(3) Contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. c)-f) se sancționează cu amendă de la 10.000.000 lei la 50.000.000 lei.

(4) Contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. g)-r) se sancționează cu amendă de la 15.000.000 lei la 75.000.000 lei."

19. Alineatul (1) al articolului 64 va avea următorul cuprins:

"Art. 64. - (1) Prevederile prezentei legi, referitoare la contravenții, se completează cu dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările ulterioare, cu excepția art. 28 și 29."

20. Alineatul (1) al articolului 65 va avea următorul cuprins:

"Art. 65. - (1) Executarea de copii, mulaje, tiraje postume sau facsimile de pe bunuri culturale mobile clasate, fără acordul scris al titularului dreptului de administrare ori al proprietarului, potrivit art. 26 alin. (1) sau (2), după caz, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă de la 15.000.000 lei la 75.000.000 lei."

21. Articolul 68 va avea următorul cuprins:

"Art. 68. - Degradarea, aducerea în stare de neîntrebuințare sau distrugerea din culpă a unui bun cultural mobil clasat constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă de la 15.000.000 lei la 75.000.000 lei."

22. Art. 70 va avea următorul cuprins:

"Art. 70. - Efectuarea oricăror operațiuni de export definitiv având ca obiect bunuri culturale mobile clasate, indiferent de titularul dreptului de proprietate, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani, iar bunurile se confiscă și vor fi transmise în administrare instituțiilor publice specializate, cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor."

23. După articolul 70 se introduce un nou articol, articolul 701, cu următorul cuprins:

"Art. 701. - (1) Introducerea pe teritoriul statului român, precum și deținerea, comercializarea, organizarea de expoziții sau orice operație privind circulația bunurilor culturale mobile ori provenite din dezmembrarea de bunuri culturale imobile, care fac parte din patrimoniul cultural al unui stat străin, conform dispozițiilor legale ale statului respectiv, și care au fost exportate ilegal, se pedepesc cu închisoare de la 3 la 10 ani.

(2) Bunurile prevăzute la alin. (1) se confiscă și vor fi transmise unor instituții specializate, în vederea conservării și restituirii acestor bunuri statului din al cărui patrimoniu cultural fac parte.

(3) În cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1) urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror.

(4) Tentativa se pedepsește."

24. Articolul 72 va avea următorul cuprins:

"Art. 72. - Declasarea unui bun cultural mobil, fără respectarea procedurii prevăzute la art. 19, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă de la 25.000.000 lei la 75.000.000 lei."

Art. II. - În cuprinsul Legii nr. 182/2000 denumirea Ministerul Culturii se va înlocui cu denumirea Ministerul Culturii și Cultelor, iar sintagma ministrul culturii, prin sintagma ministrul culturii și cultelor.

Art. III. - În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, prin hotărâre a Guvernului, vor fi aprobate normele de clasare a bunurilor culturale mobile, normele de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate, normele privind autorizarea laboratoarelor și a atelierelor de conservare și restaurare, normele metodologice privind exportul definitiv sau temporar al bunurilor culturale mobile și normele privind comerțul cu bunuri culturale mobile, cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor.

Art. IV. - Legea nr. 182/2000, cu modificările ulterioare și cu modificările și completările aduse prin prezenta ordonanță de urgență, se va republica, după aprobarea acesteia din urmă de către Parlament, dându-se textelor o nouă numerotare.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

Contrasemnează:

Ministrul culturii și cultelor,
Răzvan Theodorescu

Ministru de interne,
Ioan Rus
Ministrul finanțelor publice,
Mihai Nicolae Tănăsescu

București, 27 martie 2003.

Nr. 16.